

Seat No. : _____

NF-141

November-2018

M.A., Sem.-III

**503 : Economics
(Agriculture Economics)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (અ) ખેત વિષયક અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપો. તેનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

કૃષિ પેદાશની માંગના વિશિષ્ટ લક્ષણો સમજાવો તથા કૃષિ પેદાશની માંગને અસરકરતાં પરિબલો ચર્ચો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈપણ ચાર) 4

- (1) ભારતીય ખેતીક્ષેત્રની લાક્ષણિકતા જણાવો.
- (2) ખેતીક્ષેત્રના અન્ય ક્ષેત્રો સાથેના કોઈપણ ત્રણ મોડલ જણાવો.
- (3) કૃષિ આધારિત ઉદ્યોગોના ઉદાહરણો જણાવો.
- (4) ભારતીય બંધારણમાં કૃષિક્ષેત્ર કોના હસ્તક આવે છે ?
- (5) ભારતીય ખેડૂતોના મુખ્ય પ્રશ્નો જણાવો.
- (6) કૃષિ પેદાશોને કેટલા વિભાગમાં વિભાજીત કરવામાં આવે છે ? કયા-કયા ?

2. (અ) ભારતીય ખેતીક્ષેત્રના વિકાસમાં નાબાર્ડની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો. 14

અથવા

ભારતીય ખેતીક્ષેત્રમાં સંસ્થાકીય ધિરાણના ફાળાનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈપણ ચાર) 4

- (1) ખેત ધિરાણની જરૂરિયાતના કારણો જણાવો.
- (2) ખેતીક્ષેત્રમાં બિનસંસ્થાકીય ધિરાણ પુરું પાડતા સ્ત્રોતો જણાવો.
- (3) નાબાર્ડની સ્થાપના ક્યારે થઈ ?
- (4) નાબાર્ડના ઉદ્દેશો જણાવો.
- (5) ગ્રામ્ય ધિરાણના સ્ત્રોતો જણાવો.
- (6) ખેતધિરાણના પ્રકારો અને તેનો સમયગાળો જણાવો.

3. (અ) ભારતમાં સ્વતંત્રતા બાદ જમીન સુધારણાના કાર્યક્રમોને ટીકાત્મક રીતે તપાસો. 14

અથવા

નાના અને સીમાંત ખેડૂતોના આર્થિક ઉદ્ધાર માટેના સરકારના કાર્યક્રમોની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) જમીન સુધારણા એટલે શું ?
- (2) સીમાન્ત ખેડૂત એટલે શું ?
- (3) નાના ખેડૂત એટલે શું ?
- (4) ગણોત્તિયા એટલે શું ?
- (5) ભૂદાન ચળવળના પ્રણેતા કોણ હતા ?

4. (અ) “સહકારી માલ વેચાણ મંડળી અને નિયંત્રિત બજારો એકબીજાના પૂરક છે”. ભારતના સંદર્ભમાં આ કથનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

ભારતમાં વિવિધ પ્રકારના ખેતબજારો ચર્ચો.

- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ ત્રણ) 3

- (1) કૃષિ વિષયક બજાર વ્યવસ્થાનો અર્થ આપો.
- (2) કૃષિક્ષેત્રમાં ખેડૂતોના વેચાણ વ્યવસ્થા સંબંધિત પ્રશ્નો જણાવો.
- (3) બજાર અધિશેષ એટલે શું ?
- (4) નિયંત્રિત બજાર એટલે શું ?
- (5) સહકારી વેચાણ વ્યવસ્થા એટલે શું ?

Seat No. : _____

NF-141

November-2018

M.A., Sem.-III

**503 : Economics
(Agriculture Economics)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Define Agricultural Economics. Explain its nature and scope in detail. **14**

OR

Explain the special characteristics of agricultural demand. Discuss the factor affecting demand for agricultural sector.

- (B) Answer in one or two lines from any **four** of the following questions : **4**

- (1) State the characteristics of agricultural sector in India.
- (2) State any three models of interaction between agriculture and rest of the economy.
- (3) State the examples of agriculture based industries.
- (4) Under whom does Agriculture sector come in Indian Constitution ?
- (5) State the main problems of Indian farmer.
- (6) In how many parts, the agricultural products have been divided ? Which ?

2. (A) Clarify the role of NABARD in the agriculture development in India. **14**

OR

Critically evaluate the role of institutional credit in Indian agriculture.

- (B) Answer in one or two lines from following questions : (Any **four**) **4**

- (1) State the reasons for requirement of agricultural credit.
- (2) State the sources of non-institutional credit in agriculture sector.
- (3) When did NABARD establish ?
- (4) State the objective of NABARD.
- (5) State the sources of rural credit.
- (6) State the types and time period of agricultural credit.

3. (A) Critically examine land reforms measures undertaken in India after independence. **14**

OR

Evaluate the working of government programmes meant for the economic upliftment of small and marginal farmers.

- (B) Answer in **one** or **two** lines from the following question : (Any **three**) **3**

- (1) What is land reforms ?
- (2) What is marginal farmer ?
- (3) What is small farmer ?
- (4) What is the meaning of Tenant ?
- (5) Who was the pioneer of Bhoodan movement ?

4. (A) “Co-operative marketing and regulated markets are complementary to each other.”
– Discuss this statement with reference to India. **14**

OR

Discuss the various types of agriculture market in India.

- (B) Answer in **one** or **two** lines from any **three** of the following questions : **3**

- (1) Give the meaning of agriculture related market system.
 - (2) State the issues related to marketing system of farmers in agriculture sector.
 - (3) What is market surplus ?
 - (4) What is regulated market ?
 - (5) What is co-operative marketing system ?
-